

MUHU VALLA ARENGUKAVA 2035

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Muhu valla arengustrateegia	5
1.1. Visioon aastaks 2035	5
1.2. Läbivad põhimõtted ja strateegilised valdkonnad	6
2. Valdkondlikud arengusuunad ja tegevused	7
2.1. INIMENE	7
2.2. ELUKESKKOND	13
2.3. ETTEVÕTLUS	15
2.4. VALLA JUHTIMINE	16
Muhu valla strateegiakaart	19
3. Arengukava rakendamine ja seire	20
4. Seosed riiklike ja maakondlike arengudokumentidega	21

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse elukorralduse alused sätestatakse peamiselt nelja dokumendi abil:

- ✓ arengukava (määratleb peamised üldised eesmärgid),
- ✓ üldplaneering (arengusoovide ruumiline planeering),
- ✓ eelarvestrateegia (finantsplaan neljaks eelseisvaks aastaks),
- ✓ iga-aastane eelarve (konkreetsed tegevused ning investeeringud).

Arengukava ja üldplaneering on olemuslikult üldisemad ja ambitsioonikamad, mis võivad sisaldada rohkem soove kui eelarvestrateegia ning eelarve.

Muhu vallal on kehtiv arengukava ja arengukava tegevuskava aastani 2030. Paraku on viimaste aastate poliitiline ja majanduslik olukord nii ülemaailmselt kui ka Eestis oluliselt muutunud ning toimunud on üksjagu pöördelisi ja pikaajalise mõjuga sündmusi. Esile on kerkinud ka uued teemad, mida ei ole kehtivas arengukavas käsitletud, kuid mis on tulevikuvaates olulised, nagu ligipääsetavus, elanike kaasatus, avatud valitsemine, kriisideks valmisolek, digipädevus jne. Muutunud on riigi ootused omavalitsuse võimekusele, elanike vajadused ja ootused pakutavatele teenustele, üldine valmisolek muutustele reageerida ja kohaneda. Arvestades eeltoodud asjaolusid, algatas Muhu Valla-volikogu 15. märtsi 2023 otsusega nr 91 uue arengukava (2035) koostamise.

Arengukava koostamise protsessi koordineeris juhtrühm, kes jagas ülesanded ja tegi vahekokkuvõtteid. Valdkondade kaupa sisendi kogumiseks ja eesmärkide seadmiseks moodustati kuus töörühma: elukeskkond, taristu, kultuur ja sport, sotsiaaltoetused, haridus ja noorsootöö ning valla juhtimine. Arengukava koostamise käigus toimus kogukonna arutelu Meite Muhu 2035, mille raames oli võimalik esitada ettepanekuid valla edasisteks arendustegevusteks. Samuti toimus visioonikonverents, kus saadi sisend soovitud tulevikuseisundi kirjeldusele. Muhu valla hariduse ja noorsootöö küsitluse tulemusi võeti arvesse valdkondlike eesmärkide seadmisel.

Arengukava koostamise ajakava ja seonduvad materjalid on kättesaadavad valla kodulehel¹.

¹ <https://www.muhu.ee/et/arengukava>

Arengukava põhidokument sisaldab valla strateegiat: visiooni, läbivaid põhimõtteid, mõõdikuid, valdkondlikke arengusuundi ning tegevusi eesmärkide saavutamiseks. Samuti on dokumendis välja toodud seosed kõrgema tasandi strateegiliste dokumentidega.

Muhu valla arengukava 2035 on kinnitatud Muhu Vallavolikogu 19. juuni 2024. a määrusega nr 43.

Arengukaval on järgmised lisad:

LISA 1: Muhu valla arengukava tegevuskava 2024–2030

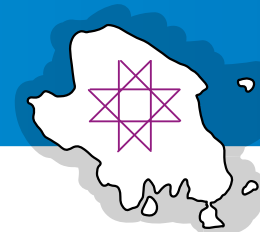
LISA 2: Muhu valla arengukava investeeringute kava 2024–2030

LISA 3: Muhu valla hetkeolukorra ülevaade

LISA 4: Ülevaade Muhu valla arengukava 2019–2030 täitmisest

Muhu valla arengukava 2035 on strateegiline raamdokument. Vastavalt vajadusele ja seaduses ettenähtud korrale võib omavalitsus koostada täiendavaid spetsiifilisemaid valdkondlikke arengukavasid, mis saavad lähtuda käesolevas dokumendis kirjeldatud strateegiast, põhimõtetest ja eesmärkidest.

1. Muhu valla arengustrateegia

1.1. Visioon aastaks 2035

Muhu on omanäoline ja elujõuline saarvald!

OMANÄOLINE: valla kultuuripärand on väärtustatud, hoitud ja kaasaegsetes vormides edasi arendatud. Vallal on tugev ja eristuv identiteet, mis on tuntav kogukonnas, nähtav elukeskkonnas ning huvipakkuv ka kaugemalt tulijale.

ELUJÕULINE: vallas on piisavalt elanikke, teenuseid, ettevõtlust ning ruumi headele ideele ja uutele inimestele. Muhu saarvald on kestlikult kasvav, kohanemisvõimeline, loov ja hästi hakkama saav.

Muhu on vald inimestele, siin on igaüks tähtis.
Muhu – meitele meeldib!

Visioonitasandi mõõdikud:

Elanike arv 1. jaanuari seisuga (allikas: rahvastikuregister)

✓ **Baastase (2024):**
2083

✓ **Sihttase (2035):**
2300

Elanike keskmine rahuloluindeks

(allikas: minuomavalitsus.ee, üle aasta toimuv rahulolu-uuring):

✓ **Baastase (2022):**
90,2 (kõrgeim Eestis)

✓ **Sihttase:**
jätkuvalt nr 1 Eestis

1.2. Läbivad põhimõtted ja strateegilised valdkonnad

KESTLIK (SÄÄSTEV) ARENG – Muhu valla jaoks on oluline tasakaal majandusliku arengu, looduskeskkonna säilimise ning kogukonna heaolu vahel, kestlikkusest lähtutakse nii investeeringute kui ka tegevuste kavandamisel ja elluviimisel.

KOGUKONDLIKKUS – Muhu valla areng põhineb avatud kaasamisel, sallivusel, koosloomel ja kokkuhoidval kogukonnal.

KULTUURILINE ERIPÄRA – Muhu saare kultuuripärandit hoitakse, väärtustatakse ja eksponeeritakse valdkondade üleselt nii teenustes, elukeskkonnas kui ka ettevõtluses.

Läbivaid põhimõtteid rakendatakse kõigis valdkondades.

Valla strateegilised arenguvaldkonnad on:

✓ **INIMENE**

(haridus ja noorsootöö, kultuur, sport ja vaba aeg, sotsiaaltoetused)

✓ **ELUKESKKOND**

(taristu, keskkond, avalik ruum, väikesaared)

✓ **ETTEVÕTLUS**

(tugitaristu, ettevõtlikkuse ja lisandväärtuse kasvatamine, turism)

✓ **VALITSEMININE**

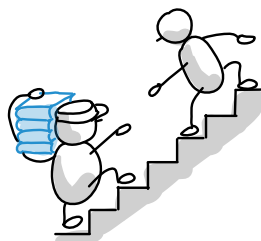
(juhtimiskvaliteet, kaasamine, kriisivalmidus, ligipääsetavus)

2. Valdkondlikud arengusuunad ja tegevused

2.1. INIMENE

2.1.1. Haridus ja noorsootöö

Muhu aridusasjad oo nii okurootis, et poisid ja tüdrikud õppivad jaa meelega!

Soovitud seisund

Muhu vallast saab hea hariduse, mis tagab mitmekülgsed valikuvõimalused edasiseks õppimiseks. Noorsootöö on kvaliteetne, toetav ja koostöine. Õppijad on ennastjuhtivad, nende individuaalsed eripärad on toetatud. Vallas on kvalifitseeritud haridustöötajad – tagatud on õpetajate, noorsootöötajate jt spetsialistide järelkasv. Haridusasutustes on kaasaegne õpikeskkond. Huviharidus ja -tegevus on mitmekesine, elukaareülene ja süsteemselt korraldatud.

Mõõdikud:

Kvalifikatsioonile vastavad õpetajad (allikas: EHIS)

- ✓ **Baastase (2023/2024):**
lasteaiaõpetajad 89%; põhikooli õpetajad 82,5%
- ✓ **Sihttase:**
lasteaiaõpetajad 100%; põhikooli õpetajad 95%

Põhikooli lõpetajate edasiõppimine (allikas: EHIS)

- ✓ **Baastase (2023):**
100%
- ✓ **Sihttase:**
100%

Osalusaktiivsus kooli huvitegevuses

(allikas: minuomavalitsus.ee, hindamine igal aastal)

- ✓ **Baastase (2022):**
eeskujulik (vähemalt 70%)
- ✓ **Sihttase:**
eeskujulik (vähemalt 70%)

Noorsootöö kvaliteedi tase: (allikas noorsootöö kvaliteedi hindamine, hindamine neljapallisüsteemis, kord kolme aasta jooksul)

- ✓ **Baastase (2023):**
2,8
- ✓ **Sihttase:**
3,2

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSSUUND 1: Kvalifitseeritud haridustöötajate tagamine

- ✓ Motivatsioonipakettide loomine haridustöötajatele (nii olemasolevatele kui ka uutele, sh eluase, stipendium, haridustöötaja karjäärimudel)
- ✓ Õppepraktikate võimaldamine ja mentorsüsteemi väljatöötamine
- ✓ Ülevaate omamine kohapealsest ressursist (õpetajad, noorsootöötajad, erinevate erialade spetsialistid jt)

TEGEVUSSUUND 2: Õpikeskkonna kaasajastamine

- ✓ Muhu kooli siseruumide kaasajastamine, sh nüüdisaegse õpikeskkonna loomine
- ✓ Haridusasutuste IKT juhtimismudeli rakendamine koostöös Saaremaa vallaga
- ✓ Muhu haridushoonete sisekliima kaasajastamine
- ✓ Ligipääsetavuse tagamine haridushoonetele (sh siseselt)
- ✓ Lasteaia õueala kaasajastamine
- ✓ Lasteaia metoodikaruumi rekonstrueerimine

TEGEVUSSUUND 3: Huvihariduse ja -tegevuse arendamine

- ✓ Muhu huvikooli/huvikeskuse rajamise analüüsi koostamine
- ✓ Huvihariduse ja -tegevuse võimaluste, vajaduste ja kättesaadavuse kaardistamine
- ✓ Suvelaagrite ja -tegevuste, sh merehariduslike tegevuste, toetamine
- ✓ Elukaareülevaate tegevuste toetamine

TEGEVUSSUUND 4: Õppija areng

- ✓ Kaasava hariduse vajaduste kaardistamine ning lahenduste välja töötamine
- ✓ Täiskasvanuhariduse toetamine
- ✓ Süsteemi loomine ja rakendamine mitteformaalõppe arvestamiseks formaalhariduses

TEGEVUSSUUND 5: Noorsootöö

- ✓ Pidev arendustegevus lähtuvalt noorsootöö kvaliteedihindamise tulemustest
- ✓ Rahvusvahelise noorsootöö võimaluste kasutamine

2.1.2. Kultuur, sport ja vaba aeg

Muhulane tansib, laulab ja jooseb rõemsaste!

Soovitud seisund

Muhu kultuuripärand on hoitud ja areneb edasi kaasaegsetes vormides. Olemasolev kultuuri- ja sporditaristu ning hooned on efektiivses kasutuses. Kultuuri-, spordi- ja vaba aja veetmise võimalused ning avatus merele on paranenud, võtmeobjektid on kaasajastatud ja/või rajatud. Vallas on kättesaadav ja korrastatud avalik taristu vaba aja veetmiseks välitingimustes.

Koostöövõrgustik kultuuri- ja spordisündmuste korraldamiseks ja vaba aja sisustamiseks on hästi toimiv.

Mõõdikud:

Elanike rahulolu vaba aja tegevustega

(allikas: valla küsitlus, kord kolme aasta jooksul):

- ✓ **Baastase:**
määratakse 2024. a küsitlusega
- ✓ **Sihttase:**
parem

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSSUUND 1: Kultuuripärandi hoidmine ja arendamine

- ✓ Muhu maalinna arendamine, sh külastatavuse suurendamine, ala heakorrastamine, kultuuri- ja spordiürituste korraldamine
- ✓ Muhu kultuuripärandi, sh pärandkultuuri, merekultuuri jm tutvustamine loengute, ürituste, videote, *podcast*'ide jmt-ga
- ✓ Muuseumi ja teiste kultuuriasutuste nähtavuse suurendamine
- ✓ Kultuuriväärtuslike hoonete, kirikute, pühapaikade jt objektide korrastamise toetamine
- ✓ Ajalooliste külatänavate kasutuses hoidmine

TEGEVUSSUUND 2: Kultuuri-, spordi ja vaba aja võtmeobjektide arendamine

- ✓ Investeeringuobjektide alternatiivide ning tasuvuse ja teostatavuse hindamine ning prioriteetsuse määratlemine
- ✓ Muhu spordihalli rekonstrueerimine
- ✓ Raamatukogude kaasajastamine, sh multifunktsionaalsuse suurendamine
- ✓ Liiva staadioni (spordiväljaku) kaasajastamine
- ✓ Kaasaegse multifunktsionaalse kultuuri- ja vabaajakeskuse rajamine
- ✓ Hellamaa külakeskuse, sh raamatukogu, rekonstrueerimine
- ✓ Ujula/spaa rajamine
- ✓ Muuseumi administratiivhoone rekonstrueerimine
- ✓ Jõusaali sisseseade kaasajastamine

TEGEVUSSUUND 3: Avaliku vaba aja taristu arendamine:

- ✓ Puhkealade, terviseradade, matkaradade, ujumiskohtade ja nende teenindamiseks vajaliku tugitaristu rajamine
- ✓ Jalgrattamarsruutide korrastamine ja rajamine
- ✓ Muhu terviseraja rajamine Piirile
- ✓ Liiva pargi muutmine atraktiivseks vaba aja veetmise kohaks
- ✓ Mängu- ja tegevusväljakute rajamine
- ✓ Lautrikohtade ja väikesadamate taastamine, rajamine ja arendamine

TEGEVUSSUUND 4: Koostöövõrgustiku arendamine

- ✓ Olemasolevate kultuuri- ja spordiürituste edasiarendamine
- ✓ Uute sündmuste koosloomeline kavandamine ja korraldamine (vallasised, suuremad üritused)

2.1.3. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Muhulane oo vali ja soab omadega ise õigeks!

Soovitud seisund

Muhu vald hoolib igast kogukonna liikmest, arvestades tema eripärade ja vajadustega. Vallas tehakse teadlikku ja süsteemset ennetustööd, mis on tulemuslik. Vajaduspõhised tugiteenused on tagatud lastest eakateni, vallas on põlvkondadevaheline koostöö. Esmatasandi arstiabi on vallas jätkuvalt kättesaadav. Vallas on loodud toetatud elamise võimalused.

Mõõdikud:

Pikaajalist toimetulekutoetust saavate elanike arv 1000 elaniku kohta
(allikas: minuomavalitsus.ee, hindamine igal aastal)

- ✓ **Baastase (2022):**
vähem kui 5 (eeskujulik tase)
- ✓ **Sihttase:**
vähem kui 5 (eeskujulik tase)

Teenuste kättesaadavus

(allikas: minuomavalitsus.ee, hinded skaalal 0–9, hindamine igal aastal)

- ✓ **Baastase (2022):**
valdkonna „sotsiaalne kaitse“ alavaldkonna „kättesaadavus ja taristu“ näitajad on tasemel 3
- ✓ **Sihttase:**
alavaldkonna näitajate tase on tõusnud

NEET noorte (15–29-aastased noored, kes ei õpi, tööta ega osale koolitusel) arv
(allikas: vallavalitsus):

- ✓ **Baastase (2023):**
4
- ✓ **Sihttase:**
0

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSSUUND 1: Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine

- ✓ Toetatud elamise võimaluste loomine
- ✓ Erivajadustega inimeste toimetuleku toetamine
- ✓ Vaimse tervise teenuste (psühholoogiline nõustamine jms) laiendamine ja kättesaadavuse tagamine
- ✓ Esmatasandi arstiabi kättesaadavuse parendamine ja teenuse osutamiseks tingimuste tagamine, sh perearstikeskuse I korruse kaasajastamine

TEGEVUSSUUND 2: Teadlikkuse tõstmine, ennetustöö

- ✓ Kogukonna kaasamine ja teadlikkuse tõstmine, sh koolitused, materjalid jms
- ✓ Töö NEET noortega
- ✓ Tervisliku ja kohaliku toidu propageerimine

2.2. ELUKESKKOND

Suar oo suureks abiks kosumisel ja kasumisel!

Soovitud seisund

Muhu vallas on kvaliteetsed eluasemed kättesaadavad. Kergliiklusteede võrgustik võimaldab turvalist liiklemist ja liikumisharrastustegevusi. Transpordi korraldamisel on kasutusel uudsed lahendused. Kvaliteetne internetiühendus ja side on tagatud igale majapidamisele. Puhas joogivesi on kõigile kättesaadav, elanikud on keskkonnateadlikud. Avalikult kasutatavate teede võrk on heas korras ning tagab juurdepääsu elamu- ja avalikele aladele. Vallas on tagatud kohapealne päästevõimekus. Väikesaartel on võimalik aastaringelt elada.

Mõõdikud:

Elanike rahulolu valdkondades: elukeskkond; rohekeskkond; ehitatud elukeskkond; teed ja tänavad (allikas: minuomavalitsus.ee, hinned skaalal 0–9, hindamine üle aasta)

- ✓ **Baastase:**
kõigis esimene, v.a teed ja tänavad (4. koht)
- ✓ **Sihttase:**
taseme hoidmine või parandamine

Rajatud uute kergliiklusteede pikkus (allikas: vallavalitsus)

- ✓ **Baastase (2023):**
2,66 km
- ✓ **Sihttase:**
5,2 km

Uute mustkattega teede rajamine (allikas: vallavalitsus)

- ✓ **Baastase (2023):**
33,2 km
- ✓ **Sihttase:**
50 km

Avalikus kasutuses teede pikkus (allikas: vallavalitsus)

- ✓ **Baastase (2023):**
124,6 km
- ✓ **Sihttase:**
140 km

Vallale kuuluvate üürikorterite rajamine (allikas: vallavalitsus)

- ✓ **Baastase (2023):**
19
- ✓ **Sihttase:**
31

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSSUUND 1: Kaasaegne ja säästlik taristu

- ✓ Kvaliteetse internetiühenduse rajamiseks võimaluste loomine
- ✓ Avalike teede võrgu korrastamine (valla avalikuks kasutuseks määratud teed on tervikteedena avalikus kasutuses)
- ✓ Kuivastu–Liiva–Koguva kergliiklusteede rajamine
- ✓ Kohalike teede tolmuva katte rajamine
- ✓ Bussiootepaviljonide rajamine
- ✓ Liiva külatee rekonstrueerimine
- ✓ Jäätmete liigiti kogumise taristu arendamine
- ✓ Elektriautode laadimistaristu arendamine
- ✓ Ühtse viidastuse kujundamine ja paigaldamine
- ✓ Hoonete energiatõhususe parendamine
- ✓ Taastuenergia kasutamise osakaalu suurendamine
- ✓ Kahesuunalise elektrivõimekuse tõstmine

TEGEVUSSUUND 2: Kvaliteetne ja taskukohane elamufond

- ✓ Investorite kaasamine elamuarenduse projektide elluviimiseks, projektide toetamine vastavalt võimalusele (nt PPP projektid vms)
- ✓ Üürieluruumide rajamine

TEGEVUSSUUND 3: Jätkusuutlik loodusressursside kasutamine

- ✓ Reovee kohtkäitlussüsteemide kaardistamine
- ✓ Amortiseerunud reoveesüsteemide likvideerimine
- ✓ Nõuetekohaste reoveesüsteemide rajamine
- ✓ Liiva uue puurkaevu rajamine
- ✓ Olemasolevate maavaravarude säästlik kasutamine
- ✓ Erinevate loodusressursside (mets, põllumaad, pärandkooslused jmt) jätkusuutlik kasutamine ja hooldamine
- ✓ Koelmualade (ja kalade rändeteede) soodsa seisundi taastamine ja säilitamine
- ✓ Jäätmetekke vähendamine ja ringmajanduse arendamine

TEGEVUSSUUND 4: Aastaringssed elamistingimused väikesaartel

- ✓ Lahenduste leidmine toimiva ühenduse väljatöötamiseks mandri ja Muhuga
- ✓ Sadamate arendamine ühenduse parendamiseks
- ✓ Elektrivarustuskindluse parendamine
- ✓ Jäätmekäitluse korraldamine

2.3. ETTEVÕTLUS

Kõik tahtvad sii oma äri aada!

Soovitud seisund

Muhu vallas on soodne pinnas ettevõtluseks ja investeringuteks. Elanikel on võimalus vajalikke tooteid ja teenuseid suures osas saada kohalike ettevõtete poolt. Kogukonna teadlikkus ettevõtlusvõimalustest on kasvanud. Kohalikule (loodus)ressursile on antud kõrge lisandväärtus. Muhu saare tuntus on tõusnud läbi kõrgkvaliteetsete, kohalikku kultuuri ja loodust väärtustavate toodete (sh turismitoodete) arendamise ja pakkumise.

Mõõdikud:

Tegutsevate ettevõtete arv vallas (allikas: Maksu- ja Tolliameti ettevõtluse statistika KOVide kaupa):

- ✓ **Baastase (2024):**
279
- ✓ **Sihttase:**
300

Erasektori töökohtade arv vallas (allikas: Maksu- ja Tolliamet, tasutud maksud, käive ja töötajate arv, filter äriühingud ja FIE-d)

- ✓ **Baastase (IV kvartal 2023):**
304
- ✓ **Sihttase:**
330

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSSUUND 1: Ettevõtluskeskkonna arendamine

- ✓ Ettevõtluseks vajaliku taristu arendamine (Liiva ja Piiri külades)
- ✓ Kaasaegsete tehnoloogiate kasutuselevõtmine
- ✓ Valla ettevõtluskeskkonna ja -info süsteemne tutvustamine kodu-lehel jm, sh info jagamine kohalike teenusepakkujate, koostöö-võimaluste vms kohta
- ✓ Valla ja erinevate valdkondade ettevõtjate vahel koostöövõrgustike loomine ja arendamine

TEGEVUSSUUND 2: Ettevõtlikkuse kasvatamine

- ✓ Elukaareüleselt ettevõtlikkuse arendamine (töövarjupäevad, töötoad, laatade korraldamine, mentorlus, koolitused, Liiva ja Piiri kaardid)
- ✓ Ettevõtlusõppe kooli õppekavasse lisamine
- ✓ Ettevõtjate tunnustamine
- ✓ Kohalike ettevõtjate laada (messi) korraldamine

TEGEVUSSUUND 3: Lisandväärtuse kasvatamine

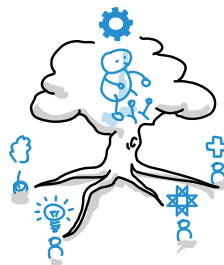
- ✓ Tootearenduse soodustamine läbi konkursside ja tunnustamise
- ✓ Kohaliku toidu ja toidukultuuri väärtustamine ning propageerimine
- ✓ Koostöö Saaremaa Arenduskeskuse jt osapooltega ettevõtjate teadlikkuse kasvatamiseks (koolitused, seminarid, lisandväärtuse tõstmine jms)

TEGEVUSSUUND 4: Kvaliteetse ja loodussäästliku turismi arendamine

- ✓ Kvaliteetsete turismitoodete arendamine ja turundamine
- ✓ Kestliku turismi arendamine
- ✓ Sujuva külastajateekonna arendamine

2.4. VALLA JUHTIMINE

Muhu oo soarvald, kellel oo omal jalad easte all ja kõik elu kenasti rois!

Soovitud seisund

Muhu vald on strateegiliselt ja kaasavalt juhitud. Vallavalitsuses on kaasaegne organisatsioonikultuur, valdkonnad on kaetud pädevate spetsialistidega. Vald hoiab ja arendab sidet noortega. Vallavara on heaperemehelikult majandatud, vald on valmis kriisideks. Valla hooned, rajatised ja teenused on ligipääsetavad.

Mõõdikud:

Elanike rahulolu valitsemisega

(allikas: minuomavalitsus.ee, üle aasta toimuv rahulolu-uuring)

- ✓ **Baastase (2022):**
82,3% (esimene Eestis)
- ✓ **Sihttase:**
ei vähene

Ligipääsetavus

(allikas: minuomavalitsus.ee, hinded skaalal 0–9, hindamine igal aastal)

- ✓ **Baastase (2022):**
2
- ✓ **Sihttase:**
4

Kriisideks valmisolek

(allikas: minuomavalitsus.ee, hinded skaalal 0–9, hindamine igal aastal)

- ✓ **Baastase (2022):**
6
- ✓ **Sihttase:**
paraneb

Valla töötajate/teenistujate rahulolu

(allikas: vallavalitsuse küsitlus kord kolme aasta jooksul)

- ✓ **Baastase:**
määratakse 2024
- ✓ **Sihttase:**
parem kui 2024

Tegevussuunad ja tegevused

TEGEVUSUUND 1: Valdkonnad on kaetud pädevate spetsialistidega

- ✓ Motivatsioonipakettide loomine spetsialistidele
- ✓ Personali koolitamine ja motiveerimine (sh konkurentsivõimeline töötasu)

TEGEVUSUUND 2: Organisatsioonikultuuri arendamine

- ✓ Töökeskkonna parendamine
- ✓ Sisekommunikatsiooni arendamine
- ✓ Infoturbe tõhustamine

TEGEVUSUUND 3: Kogukonna kaasamine

- ✓ Kaasava valitsemise rakendamine
- ✓ Kogukonna omaalgatuste ja ühistevõimete toetamine
- ✓ Külavanemate rolli võimendamine
- ✓ Personaalse suhtluse / otsesuhtluse arendamine valla ja elanike vahel (nt „räägi kaasa“ funktsioon kodulehel, Muhu äpp vms)

TEGEVUSUUND 4: Noortega sidemete loomine ja hoidmine

- ✓ Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse
- ✓ Valla vastuvõttude korraldamine
- ✓ Praktikavõimaluste vahendamine

TEGEVUSUUND 5: Strateegiline juhtimine

- ✓ Liiva küla arengukava koostamine
- ✓ Lisarahastuse kaasamine läbi erinevate koostööprojektide
- ✓ Koostöö teadusasutustega, ressursside seire, uuringud

TEGEVUSUUND 6: Kriisivalmiduse tagamine

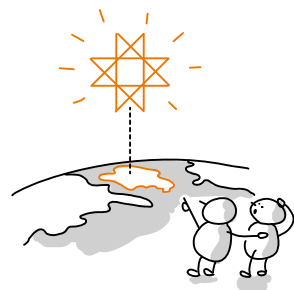
- ✓ Tuletõrje veevõtukohtade arendamine koostöös erasektori ja Päästeametiga
- ✓ Päästemaja projekteerimine ja rajamine
- ✓ Varjumiskohtade ja varjendite rajamine
- ✓ Sadamate kasutamine päästetegevusteks (merepääste ja tuletõrje veevõtukohtad)
- ✓ Kriisikommunikatsiooni korraldamine
- ✓ Elutähtsate teenuste toimivuse tagamine

TEGEVUSUUND 7: Vallavara kestlik majandamine ja ligipääsetavuse tagamine

- ✓ Avalikele hoonetele, objektidele ja teenustele ligipääsetavuse tagamine
- ✓ Kooli, spordihalli ja lasteaia invatualeti rajamine
- ✓ Vallavara heaperemehelik majandamine
- ✓ Vallale kuuluvate hoonete rekonstrueerimine, sh energiatõhususe parendamine

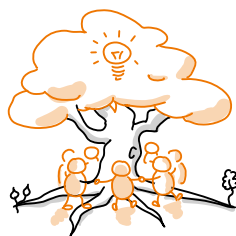
OMANÄOLINE

Valla kultuuripärand on väärtustatud, hoitud ja kaasaegsetes vormides edasi arendatud. Vallal on tugev ja eristuv identiteet, mis on tuntav kogukonnas, nähtav elukeskkonnas ning huvipakkuv ka kaugemalt tulijale.

Visioon

Muhu on omanäoline ja elujõuline saarvald!

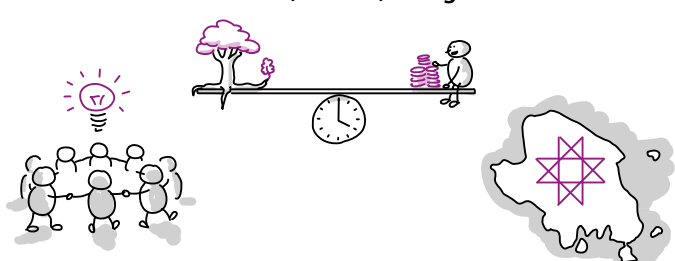

ELUJÕULINE

Vallas on piisavalt elanikke, teenuseid, ettevõtlust ning ruumi headele ideedele ja uutele inimestele. Muhi saarvald on kestlikult kasvav, kohanemisvõimeline, loov ja ise hakkama saav.

Läbivad põhimõtted ja strateegilised valdkonnad

Kestlik (säastev) areng

Kogukondlikkus

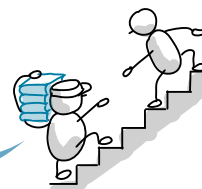
Kultuuriline eripära

Valdkondlikud arengusuunad ja tegevused

INIMENE

Haridus ja noorsootöö

Muhu aridusajad oo nii okurootis, et poisid ja tüdrukud õppivad jaa meelega!

- 1 kvalifitseeritud haridustöötajate tagamine
- 2 õpikeskkonna kaasajastamine
- 3 huvihariduse ja -tegevuse arendamine
- 4 õppija areng
- 5 noorsootöö

Kultuur, sport ja vaba aeg

Muhulane tansib, laulab ja jooseb rõõmsaste!

- 1 kultuuripärandi hoidmine ja arendamine
- 2 kultuuri-, spordi- ja vaba aja võtmeobjektide arendamine
- 3 avaliku vaba aja taristu arendamine
- 4 koostöövõrgustiku arendamine

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Muhulane oo vali ja saab omadega ise õigeks!

- 1 sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine
- 2 teadlikkuse tõstmine, ennetustöö

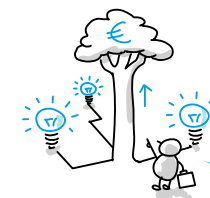
ELUKESKKOND

Suar oo suureks abiks kosumisel ja kasumisel!

- 1 kaasaegne ja säästlik taristu
- 2 kvaliteetne ja taskukohane elamufond
- 3 jätkusuutlik loodusressursside kasutamine
- 4 aastaringised elamistingimused väikesaartel

ETTEVÕTLUS

Kõik tahtvad sii oma äri aada!

- 1 ettevõtluskeskkonna arendamine
- 2 ettevõtlikkuse kasvatamine
- 3 lisandväärtuse kasvatamine
- 4 kvaliteetse ja loodussäästliku turismi arendamine

VALLA JUHTIMINE

Muhu oo saarvald, kellel oo omal jalad easte all ja kõik elu kenasti rois!

- 1 valdkonnad on kaetud pädevate spetsialistidega
- 2 organisatsioonikultuuri arendamine
- 3 kogukonna kaasamine
- 4 noortega sidemete loomine ja hoidmine
- 5 strateegiline juhtimine
- 6 kriisivalmiduse tagamine
- 7 vallavara kestlik majandamine ja ligipääsetavuse tagamine

3. Arengukava rakendamine ja seire

Muhu valla arengukava rakendamine toimub tegevuskava ja eelarvestrateegia alusel arengustrateegiast ning valdkondlikest tegevussuundadest lähtuvalt. Konkreetsete investeeringute kavandamisel lähtutakse eelarvestrateegiast ja iga-aastaselt vallaeelarves toodust.

Üks kord aastas teostab Muhu Vallavalitsus arengukava ülevaatamise ning esitab arengukava täitmise aruande majandusaasta aruande koosseisus vallavolikogule kinnitamiseks. Arengukava ülevaatamisel hinnatakse mõõdikute täitmist ning tegevuste elluviimist ning vajadusel tehakse korrektuurid. Samuti on vajalik valla arengukava üle vaadata uute strateegiliste dokumentide uuendamisel või koostamisel.

Arengukava seire ja hindamine toimub kahel tasandil:

1. arengukavas väljatoodud mõõdikute järgimine
(visiooni tasand, valdkondlik tasand, vt arengukava p 1 ja 2)
2. tegevuskava täitmise hindamine (iga-aastaselt)

Tegevuskava täitmist mõõdetakse nn valgusfoori meetodil:

PUNANE – tegevust pole alustatud. Tegevuse suhtes pole midagi toimunud, puuduvad konkreetsed vastutajad, tähtajad ja ressursid.

KOLLANE – tegevus on täitmisel
(eraldi hinnang, kas plaanipäraselt või esineb kõrvalekaldeid)

ROHELINE – tegevus on teostatud.

4. Seosed riiklike ja maakondlike arengudokumentidega

Riigikogu võttis 12.05.2021 vastu riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“², milles seatud sihid on kokkuvõtlikult välja toodud järgmisel pildil:

Muhu valla arengukava 2035 strateegia on üles ehitatud sarnaselt riigi pikaajalise strateegiaga, keskendudes neljale arenguvaldkonnale: inimene, elukeskkond, ettevõtlus ja valla juhtimine.

Viis strateegilist sihti

Inimene

Arukas, tegus
ja tervist hoidev

Ühiskond

Avatud, hooliv
ja koostöömeelne

Majandus

Tugev,
uuendusmeelne
ja vastutustundlik

Elukeskkond

Kõigi vajadusi
arvestav, turvaline
ja kvaliteetne

Riigivalitsemine

Uuendusmeelne,
usaldusväärne
ja inimesekeskne

Üleilmsed säästva arengu eesmärgid

Demokraatlik ja turvaline riik,
kus säilib ja areneb eesti rahvus, keel ja kultuur

² <https://www.valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

Haridusvaldkonna arengukavas 2021–2035³ seatakse üldeesmärgiks, et Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.

Muhu valla arengukavas sõnastatud haridusvaldkonna soovitud seisund aastaks 2035 on kooskõlas riiklike strateegiliste eesmärkidega:

- ✓ Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridus-süsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetel ja -liikide vahel.
- ✓ Haridusasutustes on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.
- ✓ Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.

Noortevaldkonna arengukavas 2021–2035⁴ seatakse üldeesmärgiks, et noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

Muhu valla arengukavas sõnastatud haridus- ja noorsootöö valdkonna seisund, sotsiaalhoolekanne ja tervishoiu valdkonna tegevussuund 2, ettevõtluse valdkonna tegevussuund 2 ning valla juhtimise valdkonna tegevussuund 4 aastaks 2035 on kooskõlas riiklike strateegiliste eesmärkidega:

- ✓ Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.
- ✓ Noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad.
- ✓ Noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.
- ✓ Kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.
- ✓ Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.

3 <https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2021-11/Haridusvaldkonna%20arengukava%202021-2035.pdf>

4 https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/2._noortevaldkonna_arengukava_2021-2035_kinnitatud_12.08.21.pdf

2022. aasta lõpus kinnitati

Saare maakonna arengustrateegia 2022–2035 ning
Saare maakonna tervise- ja heaoluprofil 2022–2026⁵.

Visiooni kohaselt on Saaremaa, Muhu ja Ruhnu õnnelike inimeste saared: Läänemere keskpäigas asuvad puhta loodusega turvapaigad omanäolise kultuurielu, avatud, nutika ning ühtehoidva rahvaga. Heaolu ja rahulolu loovad inimestele hea sissetulek ning võimalus kasvatada lapsi Eesti kõige peresõbralikumas elukeskkonnas.

Muhu valla jaoks on oluline tasakaal majandusliku arengu, looduseskkonna säilimise ning kogukonna heaolu vahel (Muhu elanikud on üle-eestilises võrdluses kõige enam kohaliku omavalitsuse pakutavate avalike teenuste ja üldise elukeskkonnaga rahul). Samuti peetakse tähtsaks kogukondlikkust ning kultuurilise eripära hoidmist, väärtustamist ja eksponeerimist valdkondade üleselt nii teenustes, elukeskkonnas kui ka ettevõtluses.

2022. aasta aprillis kinnitati

Saare maakonna kestliku turismi arengustrateegia 2022–2030⁶.

Saare maakond on jätkuvalt üks Eesti armastatumaid reisisihtkohti. Turismi piirkondade atraktiivsus sõltub üha enam sellest, kuidas hoolitakse reisisihtkohas looduseskkonnast ning kui vastutustundlik on turismi pakkumine.

Oluliseks turismisektori väljakutseks on kestlikkuse kõrval sesoonsuse vähendamine läbi külaliselamuste. See saab eelkõige sündida vajaliku taristu arendamise ning tiheda koostöö kaudu teiste sektoritega. Turismi arengut toetavad näiteks Muhu valla arengukava tegevussuunad:

- ✓ kultuuripärandi hoidmine ja arendamine;
- ✓ avaliku vaba aja taristu arendamine (avalike puhkekohtade, matkaradade jmt rajamine ja haldamine);
- ✓ koostöövõrgustiku arendamine (uute sündmuste ja tegevuste koostoomeline kavandamine ja korraldamine);
- ✓ kaasaegne ja säästlik taristu (jalg- ja jalgrattateede projekteerimine ning rajamine).

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/405102023051?leiaKehtiv>

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4040/5202/2015/strateegia.pdf#>

Koostaja / Tellija: Muhi Vallavalitsus

Konsultant: Cumulus Consulting OÜ

Keeletoimetis: Keelemeel OÜ

Kujundus: Maidu Design OÜ